

Från slutet av 1700-talet och ända fram till 1917 hade mödrar som födde barn utom äktenskapet rätt att vara anonyma. Barnet blev därigenom inskrivet i födelse- och dopboken med både moder och fader okänd. Då allt fler barn, i synnerhet i städerna, föddes utom äktenskapet och kunde växa upp under svåra förhållanden, behövdes en ny lagstiftning som förbättrade barnens villkor. Med 1917 års barnalagar (lag om barn utom äktenskapet och lag om äktenskaplig börd, SFS 1917:376-377) upphörde rätten till anonymitet och modern skulle senast inom tre månader före barnets födelse anmäla till detta till barnavårdsnämnden. Denna lagstiftning gällde ända till 1974.

Enligt lagen skulle en barnavårdsman utses för barnet med uppgift att tillvarata barnets intresse och arbeta för dess bästa. Barnavårdsmannens viktigaste uppgift var att utreda och fastställa faderskapet och se till att barnet regelbundet fick underhåll från fadern. Trolovningsbarn hade liksom barn födda inom äktenskapet full arvsrätt efter sin far och det var därför viktigt att detta noterades i födelse- och dopboken i barnets födelseförsamling. Barnavårdsmannen följde barnet tills dess att det fyllde 16 år och kunde försörja sig själv. Barnavårdsmanenskapet upphörde också tidigare om föräldrarna ingick äktenskap eller om barnet adopterades.

Vid 1920-talets början var de barnavårdande uppgifterna i kommunerna uppdelade på fattigvårdsstyrelse, fosterbarnsnämnd och barnavårdsnämnd. Fattigvårdsstyrelsen tog hand om barn som var nödställda; fosterbarnsnämnden hade hand om alla fosterbarn och barnavårdsnämnden de barn som var födda utom äktenskapet. För barn som var kroppsligt vanvårdade men som inte var fosterbarn, saknades skyddsåtgärder annat än att barnet kunde överflyttas till förmyndare eller annan vårdnadshavare. Krav ställdes därför på reformer för barnavårdslagstiftningen och att handläggningen av barnavården skedde mer enhetligt. 1924 utfärdades lagen om samhällets barnavård (SFS 1924:361) som trädde i kraft 1926. Härigenom koncentrerades arbetet och ansvaret för barnen till en enda myndighet: barnavårdsnämnden, som därmed fick utökat ansvar och större befogenheter. Lagen var i kraft ända till 1960, men genomgick åtskilliga ändringar.

Barnavårdsnämnden blev genom 1924 års lagstiftning obligatorisk i kommunerna. Barnavårdsnämnden hade ansvar för alla barn i kommunen och särskilt de som var utsatta för misshandel och vanvård samt de som var sjuka och värnlösa. Lagen omfattade även de barn som vistades i kommunen och nämnden kunde därmed inte underlåta att göra något med hänvisning till att barnet inte var folkbokfört i socknen.

Barnavårdsnämnden skulle också kontrollera fosterbarnsvården genom fosterbarnsinspektörerna och 1934 fick nämnden även ansvar för ärenden som rörde skyddsuffostrar, samhällsvård och bidragsförskott för barn födda utom äktenskapet. Enligt bidragsförskottslagen från 1937 skulle barnavårdsnämnden betala ut fastställt underhållsbidrag och sedan kräva de försumliga fäderna. Denna verksamhet överflyttades 1977 till försäkringskassan. Barnavårdsnämnden betalade även ut mödrahjälp under åren 1938-1962 och allmänna barnbidrag 1948-1974 som därefter flyttades till försäkringskassan.

I Burlöv sköttes fattigvårds- och barnavårdsärenden fram till 1918 av kommunalnämnden. Barnavårdsnämnden upphörde med sin verksamhet med utgången av 1970. En social centralnämnd infördes 1971 som ersatte social-, barnavårds- och nykterhetsnämnderna. Akter tillhörande barnavårdsnämnden kan förekomma i Burlövs socialnämnd (1957-1970).

Arkivet ordnades och förtecknades vintern 2013 av arkivarie Helena Sjölin.

Källor:

- Hundra år under kommunalförfattningarna 1862-1962, Barnavården av Lennart Karlsson, Stockholm 1962
- Losman, Beata, Förvaltningshistorik, 2005